

***“Iar lauda în Domnul este când cineva nu-și atribuie sieși faptele lui bune, ci Domnului, zicând:
“toate le pot întru Hristos, Cel care mă întărește” (Filip. 4, 13)***

“Lauda în Domnul - îngăduită și lauda oprită”

***în Epistola către Filipeni a Sfântului Apostol Pavel (4, 13) și
în Regulile mici ale Sfântului Vasile cel Mare (Întrebarea 247)***

Pr. dr. Claudiu Porneală

Filipeni 4, 10-14 :

10 Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως ὅτι ἤδη
ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν ἐφ' ᾧ
καὶ ἐφρονεῖτε ἡκαιρεῖσθε δέ

11 οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω ἐγὼ γὰρ
ἔμαθον ἐν οἷς εἰμι αὐτάρκης εἶναι

12 οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι οἶδα καὶ
περισσεύειν ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσιν μεμύημαι
καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν καὶ περισσεύειν
καὶ ὑστερεῖσθαι·

13 πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με
Χριστῷ.

14 πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συγκοινωνήσαντές
μου τῇ θλίψει

10. M-am bucurat mult în Domnul, că a înflorit iarăși purtarea voastră de grijă pentru mine, precum o și aveți, dar v-a lipsit prilejul.

11. N-o spun ca și cum aș duce lipsă, fiindcă eu m-am deprins să fiu îndestulat cu ceea ce am.

12. Știu să fiu și smerit, știu să am și de prisos; în orice și în toate m-am învățat să fiu și sătul și flămând, și în belșug și în lipsă.

13. ***Toate le pot întru Hristos, Cel care mă întărește.***

14. Însă bine ați făcut că ați împărtășit cu mine necazul.

Întrebarea 247 ¹: Scriptura spune: “*nu vă lăudați și (cuvinte) trufașe să nu grăiți*” (I Regi 2, 3); iar Apostolul uneori mărturisește: “*ceea ce zic, în starea aceasta de lăudăroșenie, nu zic după Domnul, ci ca din nebunie*” (II Cor. 11, 17); și iarăși: “*am ajuns la nebunia de a mă lăuda*” (II Cor. 12, 11), deci, ***care este lauda în Domnul (îngăduită) și care este cea oprită?*** (Τὶ ἔστιν ἢ ἐν κυρίῳ καύησις καὶ τὶς ἢ ἀπηγορευμένη) ²

Răspuns: Obiecția, după nevoie, a Apostolului față de patimi este clară. Căci el nu spune acestea ca să se recomande pe sine, ci să doboare îndrăzneala trufiei și mândria unora. Iar lauda în Domnul este când cineva nu-și atribuie sieși faptele lui bune, ci Domnului (II Cor. 10, 17), zicând: “***toate le pot întru Hristos, Cel care mă întărește***” (πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με Χριστῷ³) (***Filip. 4, 13***); iar (lauda) oprită ar avea un înțeles dublu, sau potrivit cu aceasta: “*păcătosul se fălește cu poftele sufletului său*” (Ps. 9, 23) și cu aceasta: “*ce se fălește cu răutatea cel puternic?*” (Ps. 51, 1) sau potrivit cu aceasta: “*toate faptele lor le fac, ca să fie văzute de oameni*” (Matei 23, 5), dorind să fie lăudați pentru toate câte fac, ca și cum să fie lăudați de înseși (lucrurile) cele făcute. Unii ca aceștia ar putea fi și hoți de cele sfinte (ierosili), însușindu-și cele dăruite lui Dumnezeu și răpind pentru ei slava datorată lui Dumnezeu.

1. Argument.

Am ales această temă întrucât, atât Sfântul Apostol Pavel, prin versetele de mai sus, din capitolul al patrulea al *Epistolei către Filipeni*, dar și sfântul Vasile cel Mare, în opera sa *Regulile Mici*, ne îndeamnă să urmăm un mod autentic de viață, în așa fel încât să lucrăm și întreaga noastră ființă să împlinească toate întru Hristos Domnul, ba chiar să îndure toate, fiind încredințați pe deplin că Dumnezeu ne-a creat puternici pentru a rezista în ispite și necazuri și pentru a le putea birui cu puterea jertfei Sale. Într-adevăr, Sf. Apostol Pavel, după ce ne încredințează că el s-a deprins să fie îndestulat cu ceea ce are, s-a smerit asemenea Mântuitorului și s-a învățat atât sătul sau în belșug dar și flămând sau în lipsă, deci s-a bucurat întru Domnul fără a depinde de circumstanțe, atribuie această putere-tărie Mântuitorului Hristos: “*Toate le pot întru Hristos, Cel care mă întărește*”(v. 13).

Pe acest verset, al treisprezecelea, insistă și Sf. Vasile cel Mare în opera sa ascetică intitulată *Regulile Mici*, unde, în întrebarea 247, face deosebire între *lauda în Domnul* (cea îngăduită) și *lauda oprită*. Deci, sfântul Vasile, în răspunsul dat la această întrebare, îngăduie lauda în Domnul, reluând același verset 13 din Sf. Pavel: “*Iar lauda în Domnul este când cineva nu-și atribuie sieși faptele lui bune, ci Domnului* (II Cor. 10, 17), zicând: “*toate le pot întru Hristos, Cel care mă întărește*” (πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με Χριστῷ) (***Filip. 4, 13***)”

2. Sfântul Vasile cel Mare. Scurtă biografie. Regulile mici.

Sfântul Vasile cel Mare se naște în anul 329 sau 330, din părinții Vasile și Emilia. Se cobora dintr-o familie nobilă și bogată din Pont. În timpul persecuției lui Maximin (305-313), bunicul sfântului Vasile și soția lui Macrina – care fusese ucenica sfântului Grigorie Taumaturgul – au trebuit să-și părăsească toate averile și s-au refugiat în munții Pontului. Însă, sfârșindu-se persecuția, în anul 313, bunicii sfântului Vasile s-au întors la casele lor și și-au recăpătat și libertatea și averile ce le fuseseră confiscate. Au avut doi copii: Grigore, care a fost episcop într-un oraș din Capadocia și Vasile, tatăl sfântului Vasile cel Mare. Tatăl sfântului Vasile a fost avocat și profesor de retorică,

¹ **Sfântul Vasile cel Mare**, *Scrieri, partea a II-a, Asceticele. Regulile monahele mici. Întrebarea 247*, în colecția PSB 18, trad., introd., indici și note de Iorgu D. Ivan, EIBMBOR, București, 1989, pp. 422-423.

² **Basilios Magnus**, *Regulas Brevius Tractatus*, în *Patrologiae, Cursus Completus*, **J.P. Migne**, Tomus 31, col. 1073 Întrebarea 247 (σμζ).

³ **Η Καινή Διαθήκη**, Αθηναι, 1967;

“profesor obștesc al virtuții”,⁴ așa cum îl recunoștea întreg Pontul și cum îl caracterizează sfântul Grigorie de Nazianz, iar mama, fiică de mucenic, a dat Bisericii patru sfinți: Macrina cea tânără, Vasile, Grigorie și Petru. Sufletul tânărului Vasile, încă din copilărie, a fost format de Macrina, bunica lui și Emilia, mama sa. Primele elemente ale formării culturale le-a primit, evident, de la tatăl său, apoi și-a continuat studiile la școlile din Cezareea, Constantinopol și Atena. La Atena îl întâlnește pe sfântul Grigorie de Nazianz, cu care leagă o frumoasă prietenie. De la sfântul Grigorie aflăm despre cursurile pe care le-a urmat Sfântul Vasile: retorica, gramatica, regulile povestirii, legile metricii și ale poeziei, filozofia, dialectica, astronomia, geometria, matematica și medicina.

După o ședere de patru-cinci ani în Atena, în anul 356, sfântul Vasile și sfântul Grigorie se hotărăsc să se întoarcă acasă în Cezareea Capadociei. Întors acasă, sfântul Vasile n-a mai găsit în viață pe Macrina, bunica sa, nici pe tatăl său, ci numai pe mama sa Emilia, pe Macrina, sora lui cea mai mare, care în urma morții logodnicului ei se hotărâse să se consacre vieții duhovnicești și pe Petru, fratele cel mai mic, pentru că fratele său Naucratie se călugărise, iar cele patru surori se măritaseră.⁵ Rămâne, apoi, pentru doi ani în orașul său pentru a preda retorica. „În această perioadă, scrie fratele său, sfântul Grigorie al Nisei, tânărul Vasile adesea se umfla și se înfumura, în urma succeselor repurtate ca profesor de retorică, de pe urma învățăturii celei din afară, ba se uita peste umăr și la dregătoriile mai înalte și se credea mai presus chiar decât slujbașii cei mai străluciți”.⁶

Macrina, sora sa îl averizează pe Vasile, fratele ei, de drumul alunecos pe care mergea și îl sfătuiește să lase la o parte mândria și învățătura lumească și trecătoare. Glasul Evangheliei îl trezește din visul său academic plin de slava lucrurilor trecătoare ale acestei lumi, încât părăsește catedra de retor din Cezareea, împarte averile la săraci și, după ce se botează, cercetează pe atleții pustiei din Alexandria, Egipt, Palestina, Siria și Mesopotamia. Acești monahi îi arătară un mod de viață diferit de cel trăit de Vasile până în acel moment. Erau oameni care suportau frigul, foamea și setea ținând totdeauna sufletul lor nerobit și aproape de Dumnezeu în aceste împrejurări. Sfântul Vasile îi admiră pentru înfrânarea vieții lor, răbdarea lor în osteneli, stăruința lor în rugăciuni, post și priveghere și dorește să îi urmeze.⁷

Nu vom insista mai mult asupra biografiei sfântului Vasile, însă, ne vom opri asupra unui aspect particular necesar în studiul nostru: dorința de a îmbrățișa viața monahală și împrejurările în care își scrie opera sa ascetică *Regulile monahale mari și mici*. După ce renunță la catedra de retorică, dorește să imite viața ascetică trăită de monahii pe care îi cercetează în călătoria sa. Așadar urmează întocmai sfatul Mântuitorului din sfânta Evanghelie despre desăvârșire: împarte restul averilor sale săracilor și se retrage în Pont, pe malul râului Iris, într-o localitate numită Anesi, nu departe de Neo-Cezareea, în căutarea liniștii sufletești, (ἡσυχία) localitate unde mama sa Emilia și sora sa Macrina întemeiaseră o mănăstire de călugărițe. Sfântul Vasile s-a stabilit pe celălalt țărm al râului Iris, în fața mănăstirii maicii sale și a înființat și el o mănăstire de călugări. Aici scrie, în anul 358, alături de prietenul său Sfântul Grigorie de Nazianz, *Filocalia*, o antologie din scrierile marelui gânditor alexandrin Origen. Sfântul Vasile continuă să scrie opere morale, dogmatice, apologetice, ascetice și exegetice. Între cele mai cunoscute amintim: *De iudicio*, *Adversus Eunomium*, *De Spiritu Sancto*, *De Baptismo*, *anafora* Sfintei Liturghii, *Cuvânt către tineri*, *Omilii la Hexaemeron* etc.

⁴ **Sfântul Vasile cel Mare**, *Scrieri. Partea întâia*, în colecția PSB 17, trad., introd., indici și note de Pr. D. Fecioru, EIBMBOR, București, 1986, pp. 7-9.

⁵ *Ibidem*, p. 14.

⁶ *Ibidem*, p. 15; Apud. *Viața fericitei Macrina*, traducere de pr. prof. Dr. Teodor Bodogae, Sibiu, 1947, p. 17.

⁷ *Ibidem*, p. 16; Cf. *Epistola* 223, PG 32, 824;

Pentru monahii care trăiau în această mănăstire întocmește reguli de viață: *Reguli mari* și *Reguli mici* și alte lucrări ascetice, care au ajuns mai târziu reguli de viață pentru întreg monahismul ortodox.

Aceste reguli se prezintă ca *întrebări și răspunsuri* și se pare că așa au fost cunoscute înainte⁸ și notate de copiiști, care lămuresc învățătura de credință sau anumite probleme legate de viața monahală.

Regulile mari sunt alcătuite din 55 de capitole lungi (κατὰ πλῆθος) și reprezintă o adevărată „cateheză sistematică”⁹, în timp ce *Regulile mici* (κατ’ ἐπιτομήν) sunt o culegere de întrebări și răspunsuri orale, transcrise de copiiști, așa cum au fost auzite, fără corecturi, adăugiri sau intervenții ulterioare pentru modificarea textului. Conțin răspunsuri exegetice la întrebări despre probleme concrete trăite în viața cotidiană; ele reprezintă nu numai o mărturie incontestabilă de valoare istorică, dar și o sinteză a înțelepciunii scripturistice.

Un lucru, foarte important de subliniat, este că sfântul Vasile răspunde la unele întrebări în baza experienței sale. Este și cazul *întrebării 247* din *Regulile mici* pe care o vom analiza în cele ce urmează. În perioada în care preda retorica, amintește fratele său, sfântul Grigorie al Nisei, „*adesea se lauda și se mândrea pentru succesele sale*”. Referindu-se la lauda oprită sau neîngăduită, adică la slava deșartă, este posibil ca sfântul Vasile să fi răspuns la această întrebare monahilor din mănăstire în mod direct, dar și-a răspuns și sieși indirect, amintind cum sora sa considerase mândria și lauda de sine un drum pe care se poate aluneca ușor spre ispită; acest moment de convertire constituie o decizie importantă în viața sfântului Vasile, aceea de a îmbrățișa viața monahală.

3. Filipeni 4, 13: textul și contextul

În continuare, în urma exegezei textului scripturistic de mai sus, vom sublinia câteva aspecte importante, necesare pentru comentariul patristic.

Sfântul Apostol Pavel, oprindu-se pentru a alina dorința sufletească a filipenilor, ne explică în ce împrejurări și cu ce stare sufletească a acceptat ajutorul lor: nu fără prețuire, nici cu lăcomie, însă cu bucurie pentru prietenescul *φρονεῖν* (purtare de grijă).

Cuvântul grecesc *αὐτάρκης*, pe care îl traducem *îndestulat*, este cuvântul pe care îl foloseau stoicii pentru a-și exprima propria doctrină: omul, în orice împrejurare trebuie să fie mulțumit și cu ajutorul voinței sale, să reziste oricărei încercări. «Beatus est praesentibus, qualiacunque sunt, contentus» (Seneca: *De Vita Beata*, 6).¹⁰ Însă, sfântul Pavel nu este îndestulat în sens stoic; este îndestulat și întărit prin puterea lui Hristos (II Cor. 3, 5). Am putea spune că sfântul Pavel a învățat în orice împrejurare “secretul” de a fi mulțumit. Verbul *μεμύημαι* este sacru și este rostit în cadrul inițierilor în misterele grecești. Apostolul Pavel în toate s-a învățat, s-a inițiat și pe toate le poate, nu numai pe cele menționate (*Știu să fiu și smerit, știu să am și de prisos; în orice și în toate m-am învățat să fiu și sătul și flămând, și în belșug și în lipsă*); însă *toate le pot întru Hristos, Cel care mă întărește (Filipeni 4, 12-13)*. Nu “prin intermediul lui Hristos”, ci “în Hristos”, *ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με Χριστῷ*, pentru că apostolul Pavel trăiește în Hristos, nu mai este el cel care trăiește, ci Hristos trăiește în el (Galateni 2, 20).

Înainte de a trece la analiza *întrebării 247* din *Regulile mici* ale sfântului Vasile, ne punem și noi o întrebare despre sfântul apostol Pavel. Cunoaștem două stări dominante în viața sa: sărăcia și îndestularea și în ambele împrejurări s-a deprins: s-a învățat să fie flămând, însă, chiar și sătul fiind,

⁸ Basilio di Cesarea, *Opere Ascetice*, a cura di Umberto Neri, Unione Tipografico-Editrice Torinese, 1980, p. 18;

⁹ *Idem*, p. 20;

¹⁰ Joachim Gnilka, *La Lettera ai Filipessi*, Paideia Brescia Editrice, 1970, p. 289;

nu a uitat să fie smerit. Oare sfântul Pavel era un ascet care știa să-și domine în mod deosebit instinctele? Nu este nici un dubiu în faptul că sfântul Pavel era plin de vitalitate și de puterea voinței sale. Însă izvorul din care izvorăște puterea voinței sale este Hristos. Apostolul știe că slăbiciunea sa este instrumentul de care se folosește Hristos pentru a-și manifesta puterea Sa.

4. Întrebarea 247 din Regulile mici ale sfântului Vasile cel Mare:

a) Întrebarea

Deci, care este lauda în Domnul (îngăduită) și care este cea oprită? (Τὶ ἔστιν ἢ ἐν κυρίῳ καὶ ἡ καὶ τῆς ἡ ἀπηνγορευμένη)

Înainte de această întrebare, găsim patru versete din Vechiul și Noul Testament, ca un fel de introducere, apoi însăși întrebarea, după care urmează răspunsul, pe de o parte referitor la lauda permisă, aceea în Domnul, care include și versetul 13 din capitolul 4 al Epistolei către Filipeni, deja cunoscut, iar, pe de altă parte, răspunsul referitor la lauda interzisă. Răspunsul alătură alte cinci versete din Vechiul și Noul Testament, după care urmează o concluzie a sfântului Vasile.

Introducerea acestei întrebări începe cu un verset din Vechiul Testament: “*Nu vă lăudați și cuvinte trufașe să nu iasă din gura voastră, căci Domnul este Dumnezeul a toată cunoștința și lucrurile la Dânsul sunt cântărite*” (I Regi 2, 3), care este sintetizat astfel: “*nu vă lăudați și (cuvinte) trufașe să nu grăiți*”. Sunt cuvintele pe care regele David le rostește către fiul său Solomon, atunci când își simte sfârșitul, încredințându-i ultimele sfaturi, anume, de a împlini poruncile lui Dumnezeu, căci ascultarea de Dumnezeu ne va aduce cununa și gloria de care avem nevoie.

Apoi și sfântul Pavel, vorbind despre suferințele sale ar avea motive de laudă, însă afirmă: “*Ceea ce grăiesc, nu după Domnul grăiesc, ci ca în neînțelepție, în această stare de laudă*” (οὐ κατὰ κύριον λαλῶ ἀλλ’ ὥς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆς **καυχήσεως**). (II Cor. 11, 17). Adică, explică apostolul Pavel, în versetul următor (v. 18), că mulți se laudă pentru motive pur omenești, pentru trup: “*Deoarece mulți se laudă după trup, mă voi lăuda și eu*” (ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται **κατὰ σάρκα**, ἐγὼ **καυχῆσομαι**). Însă această laudă **κατὰ σάρκα** nu este plăcută înaintea Domnului. Cel ce se laudă după trup este fără de minte, arată apostolul: “*M-am făcut ca unul fără minte, lăudându-mă*” (II Cor. 12, 11). Însă, apoi, apostolul permite lauda, dar numai aceea în Domnul: “*Iar cel ce se laudă, în Domnul să se laude*” (Ὁ δὲ καυχώμενος **ἐν κυρίῳ** καυχάσθω) (II Cor. 10, 17), așa cum găsim și la profetul Ieremia 9, 23-24: “*Așa zice Domnul: “Să nu se laude cel înțelept cu înțelepciunea sa, să nu se laude cel puternic cu puterea sa, nici cel bogat să nu se laude cu bogăția sa; Ci de se laudă cineva, să se laude numai cu aceea că pricepe; și Mă cunoaște că Eu sunt Domnul, Cel ce fac milă și judecată și dreptate pe pământ, căci numai aceasta este plăcut înaintea Mea, zice Domnul.”*

În această introducere, deja sfântul Vasile ne oferă în mare parte răspunsul la întrebarea ce urmează, deosebind între lauda în Domnul și lauda neîngăduită. Așadar întrebarea conține această introducere (prin conjuncția concludivă “deci”) și, în același timp, deschide comentariul patristic, răspunsul: *Deci, care este lauda în Domnul (îngăduită) și care este cea oprită?*

b) Răspunsul:

Răspunsul cuprinde motivul și scopul pentru care sfântul Vasile răspunde monahilor din mănăstirea Anesi. Obiecția apostolului față de patimi este clară. Căci el nu spune acestea ca să se recomande pe sine, ci să doboare îndrăzneala trufiei și mândria unora. Urmându-l întru totul pe

sfântul apostol Pavel, sfântul Vasile ne arată că lauda în Domnul este când cineva nu-și atribuie sieși faptele lui bune, ci Domnului (II Cor. 10, 17), zicând: *“toate le pot întru Hristos, Cel care mă întărește”* (πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με Χριστῷ) (Filip. 4, 13).

Iată-ne ajunși la punctul forte al analizei noastre. Avem puterea lui Dumnezeu care lucrează în noi, o putere care ne ajută în orice încercare. Avem făgăduința lui Dumnezeu că va fi cu noi până la sfârșitul veacului. Cu alte cuvinte avem tot ce ne trebuie, o putere care poate converti lauda noastră, gândită de unele persoane ca un merit personal, în lauda cea îngăduită, aceea întru Domnul.

Am subliniat că Pavel era mulțumit sau îndestulat în orice împrejurare cu ajutorul lui Hristos care-l întărea. Însă puterea lui Hristos nu este limitată; ea nu se oferă numai unei categorii privilegiate de credincioși. Hristos întărește orice om cu adevărat credincios. Sfântul apostol Pavel vorbea adesea despre aceasta. Așadar voi adăuga câteva versete pentru a explica mai bine textul de la Filipeni 4, 13:

În I Timotei 1, 12, sfântul Pavel mulțumește Celui ce îl întărește, Iisus Hristos: *„Mulțumesc Celui ce m-a întărit, lui Hristos Iisus, Domnul nostru, că m-a socotit credincios și m-a pus să-I slujesc”*

În Efeseni 1, 17-19, apostolul Pavel se roagă pentru credincioși. Printre altele se roagă ca Dumnezeu să le lumineze mintea pentru a înțelege puterea lui Dumnezeu care lucrează în ei: *„Ca Dumnezeul Domnului nostru Iisus Hristos, Tatăl slavei, să vă dea vouă duhul înțelepciunii și al descoperirii, spre deplina Lui cunoaștere, și să vă lumineze ochii inimii, ca să pricepeți care este nădejdea la care v-a chemat, care este bogăția slavei moștenirii Lui, în cei sfinți, și cât de covârșitoare este mărirea puterii Lui față de noi, după lucrarea puterii tăriei Lui, pentru noi cei ce credem.”*

În alte locuri apostolul laudă puterea lui Dumnezeu care lucrează în cei credincioși: *„Iar Celui ce poate să facă, prin puterea cea lucrătoare în noi, cu mult mai presus decât toate cerem sau pricepem noi, Lui fie slava în Biserică și întru Hristos Iisus în toate neamurile veacului veacurilor. Amin!”* (Efeseni 3, 20-21).

„Spre aceasta mă și ostenesc și mă lupt, potrivit lucrării Lui, care se săvârșește în mine cu putere” (Coloseni 1, 29).

Așadar, faptele bune pe care le săvârșim nu trebuie să ni le atribuim nouă în totalitate ci și lui Dumnezeu, pentru că orice faptă bună pe care omul o săvârșește este sinergică sau teandrică, este o lucrare împlinită de către două persoane, omul și Dumnezeu care este Persoană, prin efortul nostru personal și harul lui Dumnezeu care pătrunde întreaga noastră ființă cu energiile Sale necreate. Deci, cine se laudă, în Dumnezeu, Cel ce ne dă putere, să se laude!

În ceea ce privește lauda oprită, observăm în comentariul patristic o dublă explicație, prin textele scripturistice pe care le găsim deopotrivă în Vechiul și Noul Testament. *„Când se mândrește necredinciosul, se aprinde săracul; se prind în sfaturile pe care le gândesc. Că se laudă păcătosul cu poftele sufletului lui,...”* (Ps. 9, 23-24). Este un păcat, așadar, să te lauzi de unul singur cu patimile tale, sau cu puterea ta care devine rea și violentă fără bunătatea lui Dumnezeu: *„Ce te fălești întru răutate, puternice? Fărădelege toată ziua, nedreptate a vorbit limba ta; ca un brici ascuțit a făcut vicleșug (τί ἐγκαυχᾷ ἐν κακίᾳ ὁ δυνατός ἀνομίαν ὅλην τὴν ἡμέραν). Vedeai-vor dreptii și se vor teme și de el vor râde și vor zice: "Iată omul care nu și-a pus pe Dumnezeu ajutorul lui, Ci a nădăjduit în mulțimea bogăției sale și s-a întărit întru deșertăciunea sa"”* (Ps. 51, 1-2, 5-6).

Sfântul Vasile continuă să ne lămurească de ce lauda de sine pentru faptele săvârșite este oprită, aducându-ne înaintea exemplul fariseilor care fac orice ca să fie văzuți de oameni: *„Toate*

faptele lor le fac ca să fie priviți de oameni; căci își lătesc filacteriile și își măresc ciucurii de pe poale ” (Matei 23, 5). Mântuitorul Hristos îi mustră pentru această laudă de sine „Vai vouă, cărturarilor și fariseilor fățarnici!” (Matei 23, 13) și îi numește „nebuni și orbi” (Matei 23, 17).

În concluzie, sfântul Vasile cel Mare îi numește pe cei ce se laudă pentru faptele bune săvârșite hoți de cele sfinte (ierosili), pentru că unii ca aceștia își însușesc cele dăruite de Dumnezeu și răpesc pentru ei slava datorată lui Dumnezeu.

Concluzii:

După ce am analizat textele din Epistola către Filipeni a sfântului apostol Pavel și din Regulile mici ale sfântului Vasile cel Mare, nădăjduind că am dobândit o viziune sistemică a celor două aspecte care converg în unitate, pe de o parte, aceeași putere a lui Hristos (*ἐνδυναμοῦντι*) care se sălășluiește înlăuntrul nostru pentru a fi mulțumiți și bucuroși în orice împrejurare, asemenea apostolului Pavel, îndestulat mereu, independent de circumstanțe și, pe de altă parte, pentru a înțelege lauda cea îngăduită din Regulile mici ale sfântului Vasile, trebuie să transpunem în actualitate miezul analizei pe care am expus-o. Fără această transpunere în actualitate, analiza noastră ar rămâne informativă și nu formativă, pentru că rolul puterii (*δύναμις*) lui Hristos nu este numai acela de a fi cunoscută, ci și acela de a fi trăită, experimentată.

Este foarte important să nu depindem de împrejurări, cu ajutorul energiilor necreate pe care le primim în dar de la Hristos încă de la botez. *A te lăuda*, după cum am învățat de la sfântul Vasile în textul analizat, nu este numai un păcat, fiindcă nu atribuim lui Dumnezeu ajutorul pentru săvârșirea faptelor bune, ba chiar este de-a dreptul un sacrilegiu. Mândria este păcatul pentru care a căzut Lucifer din cer și a devenit înger rău; este păcatul protopăinților noștri Adam și Eva și va fi păcat și decădere pentru acei oameni care nu înțeleg că acest fel de laudă (*καύχησις*) nu este permis, nu este de la Dumnezeu.

Așadar, starea apostolului Pavel, de îndestulare și mulțumire, indiferent de împrejurări, poate fi actuală și provocatoare pentru societatea contemporană, societate în care fiecare om încearcă să fie mulțumit. Viața însăși este o căutare continuă pentru găsirea acelui Ceva care poate într-adevăr mulțumi și toți caută ceva care să mulțumească sufletul lor.

Puterea lui Dumnezeu lucrează continuu în noi, oferindu-ne serioase motive pentru a ne bucura mereu, în Hristos Iisus. Din jertfa lui Hristos izvorăște puterea care, prin patima Sa și prin sângele Crucii Sale topește patimile noastre și, mai ales, *slava deșartă*; o putere care nu poate fi înfrântă de mândria noastră, de infatuare, de împietrirea inimii sau de unele neînțelegeri datorate unor împrejurări în care ne trăim viața de zi cu zi.